Контрольный экземпляр

ЦIЕЙ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, ХЬАМСАРА КХАЛНАХ!

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ КХЬАРА, 8 МАРТ, 1989 ШУ. ★ № 29 (7687). ★ Мах 3 кеп.

Тахан—Дунен халкъашта юкъера кхалнаьха ди

Советски кхалнахага

Деза кхалнах!

Ер гIоза цIей — кхалнаьха дунен халкъашта юкъера ди 8-гIа Март — дездеш Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето эггара цIенагIдола, дег тIара доагIа ловцаш доах шоана.

Iалаьмате доккха баркал ала, чIоаггIа сий де, дукха деза а лархIа а доагIа шо оаш цахаддаш цIен а дезала а йоакхо ярах, берашта кхетам баларах, тешаме а камаьрша а хиларах, къахьегамеи хьаькъал долаши хиларах. Доккха да вай общества материальни ганзаш а интеллектуальни беркат а хьадеча оаш юкъехьош дола дакъа. Перестройка хьалашка кердача оагIонашца къег общественни гIуллакхашцара шун хьинар.

ЧIоаггIа а бIубенна а машара тIехьа латтача советски кхалнаьха оаз, малагIча къамах ба, малагIча социальни системана чубоагIа, малагIа политически уйлаш йолаш ба аьнна доацаш, бартболаши дIа-хьа нах тIахьеха оаз ерригача планета тIа дIахозаши я.

Вай кхалнахах йоахка дика оамалаш — низ-хьинар, къахьегам безар, сагал хилар — къаьстта лоархIаме я тахан, советски общество кердайоалаш латтача хана, социалистически строй биззача боараме сага гIулакх деш хургйолаш. Перестройка гуманни уйлаш советски наьха эггара бочагIйолча уйлашца вIашкайоагIаш я. КПСС Центральни Комитето дег тIара белгалдоаккх, советски кхалнаха къамаьлашца а гIулакхашца а перестройка яра тIаберзабаь парте никъ чIоаггIа хьаллоацалга.

Шун хьинареи граждански позицеи доаггIача тайпара сий а деш, КПСС ЦК-с дика кхетаду, кхалсага-къахьегамхочун, кхалсага-наьна хIара дийнахьара вахар хIанз а шийца дукха халонаш йолаш долга, общество шоана хьалхашка декхарийла йолга. Тахан, цIей долча дийнахьа, парте юха а белгалдоаккх, советски наьха вахар, хьал-таро, цар жилищни, унахцIенон, дешара хьалаш тоадара, цар быт тIа-тIа дикагIа хилийтара, унахцIенача вахара хьисап чIоагIдара ше деррига а дергдолга, советски кхалсаг ший иразе ноанал биззача боараме къанашца къег общественни гIулакхашцеи хьинаре дувза таро йолаш хургйолаш.

Йолаш я Лаьттан тIара берригa кхалнах кхотабу массане юкъара уйлаш: из — безам, цIагIа хьал-таро хилар, берийн кхоачарча наьхеи унахцIено а ираз а, Лаьттан тIара машар. Тхона лов, хIара кхалсага вахаре уж боча уйлаш кхоачашхилар.

Даькъала хилда 8-гIа Март, планета тIарча кхалнаьха интернациональни цхьоагIон цIей!

Сийле йолаш а сийдолаш а хийла советски кхалсаг!

Ираз долаш хилда шо, деза ноаной, мехкарий, нешаш!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.

Москве хинна торжественни собрани

7 марта Москве, СССР Союза Доккхача театре хилар Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха денна хетаяь партийни, советски, общественни организацей викалий торжественни собрани.

Гулбеннараша тIоараш а тохаш тIанийцар новкъостий М. С. Горбачев, В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, Н. И. Рыжков, А. П. Бирюкова.

Президиуме ба иштта СССР Министрий Совета Председатела заместителаш, цхьайолча министерствайи ведомствайи кулгалхой, партийни, советски, общественни организацей викалаш, военначальникаш, хьалхалатта болхлой-кхалнах, Iилман культуран деятелаш.

КПСС МГК секретара Н. М. Андреяновас Iодийшар советски кхалнахага дола парте Центральни Комитета моаршал. Гулбеннарий цIерагIа цо доккха баркал аьлар КПСС Центральни Комитета кхалнаьха адресагIа дIайха, дег тIара доагIа гIа дIайха, дег тIара доагIа дешаш а оалаш цар къахьегамеи вай мехка общественни вахарерча цар лоархIамеи боккха мах барах, дош делар Москверча кхалнахакъахьегамхоша шоай низаш, знанеш, энерги кхоергъяц перестройка исторически планаш кхоачашъяра, советски общество революционни кердаяккхара, аьнна.

Парте XXVII съездо оттадаь декхараш кхоачашдара лоархIамеча этапа чуденнад вай, аьлар доклад яьча СССР культура министра заместитела Н. П. Силковас. XIX Ерригсоюзни партийни конференце хьахьекхар перестройка яра бола парте никъ советски халкъо бизза хьаллоацаш хилар. Цо къаьгга сийрдадаьккхар вайна карагIдаьнначун бакъдола сурт, къаьгагIа белгалдаьккхар де дезаш дар. Паччахьалкхен лоархIам болча дешай ранге оттадир конференце кхалнаьха дош.

Советски кхалнахага моаршал луш къамаьл дир СССР халкъа артиста Ю. М. Соломина.

Озиев Салман

Конституце хьайна енна
Бокъо сийдеш лелае.
Укх дунен тIа яц хьо санна
Цхьаккха кхалсаг иразе.

Вахарцара хоза мелдар
Хьоца дувзаденна да.
Дешар, говзал, балха хьинар
Доакъошхо хьо йолаш да.

Халкъе боахам хьал мел беча
Доккхий толамаш Iа доах.
Балха яхье мел яьннача
Iа сийленца хьалхле йоах.

Сага лу Iа ираз, безам,
Дега йIовхал, гIозале,
Хоза вахар, керда дезал,
Беркат дола тIехьале.

Хьо ца хилча сага вахар
Яьхка, чамза, шийла хул.
Цудухь да из халкъо яхар:
«Кхалсаг йолча ираз хул».

Юстардоахаш «духьле»,
«доакъаш»,
ТIератоссаш «Iадат», «кхел»,
Парте хьехаш болча новкъа
Даим хьалха болар дел!

Кандидаташ нахаца дагабувл

Хоржамашта накъадолхаш

БIубенна чакхйоалаш латт хоржамий кампане аргIанара этап — шоай харжархошца СССР халкъа депутаталла кандидаташа деш дола вIашагIкхетараш. Къахьегама коллективашка, нах бахача моттигашка а ухаш, царца чакхдоахача вIашагIкхетарашка цар дувц СССР халкъа депутаталла шоаш хержачул тIехьагIа де лерхIарий хьакъехьа, хIанзе а дIаязду наьха наказаш.

№ 673 йолча Ачхой-Мартановски къаман-территориальни округе гIолла регистраци яь я Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхоза шоллагIча шурий-товарни ферма заведующи Толмачева Людмила Федоровна. Республике цIи хеза саг я из, лакха да цо кулгалдеча коллективо гойташ дола хьокхамаш, районе дикагIчарех я из керте латта ферма. Наха дика йовзаш саг я Людмила Федоровна ше а. Цудухьа тамашийна дац ший харжархошца вIашагIкхетара енача цунца дагабовлара укх деношка СаьмуIашкарча юрта культура ЦIагIа Iалаьмате дукха нах гулбенна хилар.

ВIашагIкхетар дIадоладенначул тIехьагIа эггара хьалха къамаьлаш дир халкъа депутаталла кандидата доверенни болча наха. Цар дукха дика хIамаш дийцар гулбеннарашта Толмачева Людмила Федоровнай вахарах, хьинареча къахьегамах, цун дикагIйолча оамалех. Уллув болх беш, бахаш, вIаши бувзамаш долаш болча наьха бIаргкIала чакхдаьннад цун деррига вахар. Даим хьалхалаттташ хьайоагIа цо кулгалду шурий-товарни ферма, образцово-хьокхама боахам а хинна дIаэттай из. Укхаза дукха шура йоаккх хIара кхоабача Iаттагара, массазара гIулакх а хинна дIаэттад хIара бIаь Iатта тIехьа 95 Iаснлг кхеделга. Лакха ба хIара доярка, скотника, Iаьсий леладечун шийгIулакхах бола бехктокхам, чIоагIа ба коллективера барт, безам, ваIши оагуIв хьаллоацаш хилар. Из деррига де аьттув баьнаб Людмила Федоровнай хьинарца, йоакхонца. Ферме яйза ца Iеш, бIарччача колхоза коллективе а Л. Толмачева йовз наха принципиальность йолаш, ший гIулакхах дог лазаш а чIоаггIа бехктокхам болаш а; наха эшар Iалашдара, царна гIо-новкъостал дара даим кийча йола кулгалхо санна, цудухьа массане лоархIаш а сий деш а саг я из.

Цох дувцаш дег тIара доагIа дIайха дешаш кIезига алазар вIашагIкхетаре къамаьл даьча Самашкински участкови больница керттерча лора С. Хатуева, «Самашкинский» совхоза директора И. З. Байдуева, СаьмуIашкарча юртсовета исполкома председатела М. Умалатова, дукхача кхычар.

— Нагахьа санна со СССР халкъа депутаталла хорже, эггара хьалха теркам тIа а бахийта, сайна ма моггa дикагIа къоастаде хьожаргья со кхалнаьха, къаьстта юртбоахаме болх бечар, къахьегамей бытеи хьалаш тоадарца дувзаденна дешаш, — аьлар Л. Толмачевас. — Аз сагото еш да кагирхой юрта дIачIоагIбалара гIулакх, хьайбаш леладелга дегIакхувлара проблемаш, хIаьта цунца дувзаденна юрташка наха баха фусамаш, соцкультбыта объекташ хьалъелга.

Дег тIара раьза а болаш тIанийцар вIашагIкхетаре баьхкачар цун къамаьл.

Цу тайпара вIашагIкхетар хилар халкъа депутаталла кандидата Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» яхача совхоза къахьегама коллективацеи цига бахаш болча нахацеи. Боккхача безама хьале чакхдаьлар из.

Самардийнахьа Малгобекски района «Кавказ» яхача совхозе харжархой вIашагIкхетар хилар № 674 йолча Назрановски къаман-территориальни хоржамий округе гIолла СССР халкъа депутаталла кандидат я, аьнна регистраци яьча Назрановски трикотажни фабрика хIамаш тегачунца Богатырева Асхьаба Дугурханаца.

ВIашагIкхетар хьадийллачул тIехьагIа халкъа депутаталла кандидата довереннни волча Назрановски районни газета редактора Б. Дидигова бийцар Богатырева Дугурхана вахара а къахьегама никъ — кастта 10 шу доал из фабрике балха ена. Кхыча мехкараша бечул дукха эргаш бац цо беш бола болх, хьалаш а цхьатарра да, цхьабакъда цу юкъа Дугурхана мегад профессех дикагIа яр а хинна дIаотта, даим а хьалхалаттарий мугIарашка хила, хьадечун дикал массе хана а лакха хилийта.

«Лехачоа карадоагIа» оалаш да вай. Цу дешай маIан нийса долга ший къахьегамца бакъдаьд Дугурхана, тахан цун къахьегама календара тIа чакхбоалаш латт 1990 шерара август бутт, хIаьта шийтталагIча пятилетка план кхаь шерен ялх беттен кхоачашъяь ше яргхиларах чIоагIа дог тийша а я Д. Богатырева.

Шоай кандидата дикагIа йола оамалаш ювцаш къамаьл дир «Кавказ» совхоза хьакхарч лелаеча-товарни ферма заведующе Н. Медина, боахама директора М. Султыгова, совхоза хьалхалаттача бригадира Н. Кухарова. Кандидата гIулакхацара оамалаш белгалъяьхар цар, дийцар ший коллективе массане а лоархIаш, сий деш саг из хиларах, ше къона яле а дуккхача мехкарий хьехамча а дика новкъост а хинна из дIаэтта хиларах. Цунца цхьана белгалдаьккхар общественни вахаре а цо хьинаре дакъа лоацилга. Дуккха шераш да ше болх беча конвейера профгруппорг из йола, бригада совета членалла хержай из новкъосташа, хIаьта хIанз доккха тешал даьд СССР халкъа депутаталла кандидат а оттаяь.

Цул тIехьагIа ший программа ювцаш къамаьл дир Богатырева Дугурхана. Къаьстта теркам тIаззар цо Назрановскии Малгобекскии районашта цхьатарра доагIаш долча къоастадинза даргдоацача дешашта. Царна юкъе къаьстта лоархIам болаш да районашкара наьъкъаш тоаделга, баха нах кхачанца дикагIа Iалашбелга, царна дукхагIа а дикагIа а гIулакхаш делга, наьха балха хьалаш дикалгахьа доахилга.

Нагахьа санна наха массане а хьаллаьца СССР халкъа депутаталла ше хорже эггара чIоагIагIа ший теркам цу проблемашта тIаозаргба, аьлар Богатырева Дугурхана ший къамаьл чакхдоалаш, цул тIехьагIа дIаяздир харжархоша шийна денна духхьашхара наказаш. Безамеча, гIулакхацарча хьале чакхдаьлар вIашагIкхетар.

ДАЬХЕННА—КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТАШ

Баьцадаараш—дукхагIа

Вайна массанена дег тIара ловш хIама да цIейна лаьрхIа шу дика хилар. ТIаккха диза хургдий из, нагахьа санна цунца баьцадаараш деце? ХIаьта кхалнаьха ди дезду бIаьстан юххье, кхашкара лоа деша а далале.

Дале а, истолаш тIа салаташ доацаш бисац Нохч-ГIалгIайчен столице баха нах. Малав царна цу даькъе новкъостал дер? Эггара хьалхара адрес — Грозненски района «Тепличный» совхоз. Овсаре къахьийгад цун коллективо дIадахача шера. Баьцадаараш кхедара план 115 процент кхоачашъяьй цо. План 1700 тонни социалистически декхараш 1750 тонни йолаш, совхоза къахьегамхоша паччахьалкхенга екхай 1958 тонн из ховха продукци. ХIара гектара тIара чуйнца хьувкъам 1053 центнерга дIакхаьчаб, е 139 центнер планал дукхагIа. Цу толамаша аьттув беннаб боахама коллектива рентабельни болх бе.

Совхоза директора З. Амаевас доккхалдеш дувц района боахамашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах шоашта КПСС райкома, райисполкома, агропрома болхлой профсоюза РК, ВЛКСМ райкома карара кара тела ЦIе байракх яларах.

Февраля тIеххьарча а марта хьалхарча а деношка совхоза теплицашка дукха болхлой хулар. Цох тамаш елга а дацар: укх шерара хьалхара нарсаш, баьццара хохаш, кхачах тоха баьцаш гулъеш бар уж. Цигара Грознерча тикашка кхоачар уж. Городе бахача наха дог раьза долаш дIаэцар из продукци.

Кхалнаьха цIей хьатIакхоачача деношка а гулдир баьцадаараш. Тахан а тIехь уж эца йиш йолаш ба грозненцаш.

М. ЭРЗИЕВ.

Дояркага кхаьча кхаъ

Кхалнаьха ди хьатIакхоачача деношка дика кхаъ кхаьчар Грозненски района «Юбилейный» яхача совхоза дояркага З. Хожбахмадовайга. Района дояркашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яькккхай цо, шийна тIачIоагIбаьча хIара Iаттагара 4366 килограмм шура а йоаккхаш, паччахьалкхен план 141 процент кхоачаш а еш. Из бахьан долаш цунна елар КПСС райкома, райисполкома, агропрома болхлой профсоюза РК. ВЛКСМ РК Сийлен грамотен мах бола совгIати. Цу совгIаташца белгалбаьккхар социалистически яхье шоллагIа моттиг яьккхача «Куларинский» совхоза доярка Акаева Еситай болх а.

ГIадъяха йиш йолаш я Iаьсий леладерашта юкъе котало яьккха Эльбузкаева Роза а. Из къахьегаш я «Горячеисточненский» совхоза шурий-товарни ферме. Цхьан Iасилга дийнахьа 750 грамм дулх тIакхетийташ болх бу цо. План 160 процент кхоачашъяьча Розайна деза совгIаташ делар.

Карарча шера а шоаш хьалаьца никъ дIахецац хьинар долча кхалнаха. Цудухьа толамаш а доах.

М. МАЖИТОВ.

Керда продукци

Радиотехнически завода коллектив тIеххьарча хана дикагIа лоархIаю шийна хьалхашка латтача декхарех. Уж эргалонаш еча доккха дакъа лоац Ильичева Анна Степановна керте латтача сборочни цеха коллективо.

МоллагIа шийна тIадилла декхар кхоачашдулургдолаш я коллектив. ДIадахача шера хьинар кхо ца деш план 105 процент кхоачашийр цо. Иштта, къахьегама овсарле а 5 процент лакхйир.

— Укх шера «Турист-315» яха керда радиоприемник арахеца йолайир оаха, — йоах Ильичевас, — хIаьта, из продукци арахецарах, технологически эргалонаш хилар тха участке. Цхьацанахьа хувца йийзар керда оборудовани а. Иштта, кхы а цхьаццадола хувцамаш а хилар цехе. Укх шера декабрь бетта, «Синтер» яхаш цIи а йолаш радиоприемник я арахеца кийчъеш.

Укх шера февраль бетта боахама расчетага яьлар коллектив. Из йолаелча денз деррига а шаьрра дIадода аьлча нийса хургдац.

— Ши бутт дIабаьннаб боахама расчетага тхо даьнна, — йоах мастера Шандрова Ольга Трофимовнас. — Бакъда, юххьанца брак ераш дукха бар коллективе, царца болх бе бийзар. Iалашо яра гIулакх геттара во дар. Цу шин бетта даьр дукха деце а, хIанз дуккха дикагIа да тха гIулакхаш, брак кIезигагIа хул, хIаьта дикагIа лел Iалашо елга а. Иштта чIоагIъенна дIаэттай производственни дисциплина.

Бригадера болхлой а ба йоккха балха говзал йолаш, цаI шоллагIчун метта дIаоттaлургволаш. Царех ба шоай декхараш дика кхоачаш а деш, социалистически яхье хьалхалатта монтажницаш Гончарова Татьяна Федоровна, Лебедева Любовь Григорьевна, шоай сменни заданеш 140—150 процент кхоачашъю цар. Царел кхы дукха тIехьа бисац монтажницаш Клименко Зинаида Михайловна, Акиева Мариата.

ХIаьта укх пятилетка диьлагIча шера план тIеххкоачаш а еш, толаме къахьега лаьрхIад коллективо.

Ч. МАГОМЕДОВ.

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬА, КХАЛСАГ-НАНА СЕСАГ А ЙИША А!

ИРАЗ

Ахриев ГIапура цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода электромонтажницай бригадира Султыгова Iалихана Насапхана къахьегама стаж дIайолаелар из предприяте болх бе йолаяларца цхьана. Шийн вахара ткъаьх шу совгIа йола ха цIена болх беш дIаяхийтача Насапхана цох шийн завод лоархI. Цунца дувзаденна да Насапхана деррига вахар — дезал, бераш, лоацца аьлча деррига ираз.

...Юххьанца низткъала моттигаш а нийслора: хьаде этта хIама ма хеттара чакхдалацар цкъаза, ца ховр хатта эхь хеташ а нийслора. Бехк бацар цун: ахархой дезале хьалкхийнача, хIаьтта школера заводе балха яхача зIамигача йоIа вай ханара чоалханера промышленни предприяти эггара хьалхара бIаргаяйнаяр. Цунна хьалхара гуш яр цу чура станокаш а механизмаш а. Атта дацар царца болх бе, шаьръяла, кхыча болхлой санна шийн ка ца яьлча, хийла дог чIехке, бIаргех хий доалар.

Бакъда, балхах дог-м эккхацар цун. Сатохар. «Сихало са диад, сабаро лоам бошабаьб», оалаш ма дий. Иштта хIама хилар Насапхана а. Къахьегамца бола цун боккха безам, хьехамчаша цун еш хинна йоакхо, хьехар, из дIаэца ховш йоI хилар котдаьлар. Цу массане а, бер когаштдоаш санна, шийн эггара хьалхара професси Iомае, из еза йолаялийтар Насапхан.

Бакъда, цу дерриганех а хIама хургдацар, нагахьа санна из ше тIагIертта къахьегаш хиннаецаре, цо шийн еррига уйла професси Iомаяра тIаяхийта ецаре. Из дIадаха шераш дагадехе, уйлан чу яхе, цунца къамаьл деш вола се цо ца зувш санна хеталу сона. Цхьанахьа дIахьежжача йисе, ха йоакхх цо.

Уж шераш лер юхе ца юташ дIадахадац. Насапхана хьинарэ а дика а болх баь хилара тешал деш я цунна цу шерашка тийнна завода администрацегара ярашкара денз СССР правительствага ярашка кхачалца йола сийлен грамоташ. Дукха я цунга социалистически яхье котъяларах енна знакаш а. Уж а, грамоташ санна, тайп-тайпара я. ИттлагIчен цхьайтталагIчен пятилеткашка социалистически яхье хьалха йолаш чакхъяьлар из. Дукхача шерашка хьалха денз коммунистически къахьегама ударник йолаш хьайоагIа из.

Эггара хьалхара сийлен грамота хьайна енна дагадоагIий хьона, яхаш хетт аз Насапханага. Дувц цо...

Завода коллектива юкъара собрани. Цига баьхка нах безаме хьов, юкъ-юкъера бараш бела а лу. Профкома председатело къамаьл дIадоладу кхалнаьха Дунен халкъашта юкъера ди — БархIлагIча мартаца шоай завода кхалнах даькъала а бувцаш, цIераш йоах царна юкъе хьинаре къахьегачар, яхье хьалхалаттачар. Хьалхарчарца цIи йоакхх цо Насапхана.

...Эхь хеташ, цIийеле, шийга кхайкача сцена тIа хьалтIайоал из. Завода директора, ловца а баьккхе, Сийлен грамота дIалу цунна. Цо шийга аьннар хьахазац цунна. Дайнадац шерашка цо хьийга къа, из зийнад.

Из дар цунна къаьстта деза ди — хьинаре болх бар бахьан долаш цунна эггара хьалхара сийлен грамота енна ди. Из гIадъяхаяр, доккхал дора. Цунна ловцаш доахар шийн нийсархоша, уж нкы а дукхагIа безабелар цунна.

ТIехьа тIахургдолча совгIатий юхь дIайолаяь хьалхара грамота яр из. ТIехьагIа цунна лу орден. Из хорж Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла. Делегат йолаш цо дакъа лоац СССР профсоюзий XVII-ча съезде.

Цо кхоачашдора шийн депутатски декхараши харжархой наказаши, йоакхо йора ше хержарий. Бакъда, мел ше хестайой а, курен сонтен ялацар из, дицдалийтацар шийн керттера гIулакх — цIена къахьегилга.

Шийца болх беча кхалнаха бригадиралла хорж из. ДикагIчарех хиле дIаотт цун бригада.

Безаме а хеташ бувц цо шийн новкъостий — производстве хьалхалатта кхалнах Торшхоева Хьанифа, Местоева Лида, Тумгоева Залихан, Аушева Роза. Цар къахьегама стаж а яц Насапханачул дукха кIезигагIа. Цо иштта дика хеташ бувц боккхагIчаргара хьокхам а эцаш, царна нийсса болх беш бола ше хьехаш Iомабенна къона болхлой: Ростовски машинаш еча институте заочно дешаягIа Эсмурзиева Тамара, Цечоева Марем, кхыбараш. Ше царна хьехаш цунна дагаух цкъа шийна тьийха Россера баьхка хинна специалисташ.

Цо цIераш яьха кхалнах дIаязбеш воаллача сога йоах Насапхана бригаде мел бараш Iа язбергбоацилга хов сона. Цхьа хIама-м белгалдоаккхаргдз. Из фуд аьлча, тха бригаде тIехьаюсаш цхьаккха кхалсаг яц. Массане а болх геттара дика бу.

Насапханах дувца се волалуш аз белгалдаьккхар цунна шийн ираз заводе корадаь хилар. Да иштта а да из. Цига вайзар цунна зIамига саг слесарь-наладчик Султыгов Шимоаха. ВIаши беза а бенна, цхьана баха а хайшар. ХIаьта заводо цу къоначча дезала квартира а елар.

Шимоаха а ва заводе цIи хезан лоархIаши. Цунна а еннай дукха Сийлен грамоташи знакаши.

СултыговгIар дезал а хьахиннаб ма боаггIара — дика, барттайна, къахьегара тIера болаш. ЙоккхагIйола йоI моттигерча консервни заводе лаборант я, вож — Аза Назрановски трикотажни фабрике швейни машинаш нийсъеш наладчик я, Мухьмада итт класс яьккхай, машинаш еча институте деша ваха дага а ва из.

— Нагахьа санна деша ца вохалой а хIама дац, — йоах цо, — завод я юххе. Сай даьи наьнеи къахьегама новкъа гIоргва-кх.

Ер къамаьл чакхдоалаш сона дагадехар цхьан хана цхьаннахьа аьнна хинна дешаш. Уж укх тайпара дар: къонаха гораотташ кхо моттиг я: шийн наннеи, дукха езача йоIа зиза доаккхаши, хьаста чура хий молаши.

Со сужне вода кхалнаха цар деза ди хилара тIагIолла доацаш. оаш шоай дегIа боккха бала тIаотташ сага вахар лундаь, бер даьчул тIехьагIа а бала оаш токхандаь, массаза а из дег чу лоаттадендаь, дикадар дергдолаш хьехам бийя, оаш тIехье кхеендаь.

А. САДУЛАЕВ,
спецкорр.

СУРТА ТIА: Н. Султыгова.

ЙОАКХО Ю

Тха институте шийн шу хьалха вIашагIъеллай кхалнаьха совет. Дукха да цун балха тIа дувца а де а дезаш хIамаш. ХIаьта совета керттера декхар балха болча кхалнаьха йоакхо елга да.

Оттаяьча плана тIа тайп-тайпара дешаш да. Уж цхьадараш укх тайпара да: цIагIа бераштa кхетам луча, балха болча царна гIоновкъостал делга, цар хьалаш тоаделга, иштта дукха кхыдараш а.

Кхалнаьха Совето бувзам лелабу администрацеца, партийни, профсоюзни организацешца.

1987 шера институт хозрасчетаген самофинансированеген яларах экономически хьокхамаш дикагIа хиннад.

Кхалнаьха Совето из теркал а даь, де йиш йолаш а лаьрхIа, администрацегара дийхар кхалнах балха тIара кIирагIа ши сахьат хьалха алапи тIера а ца доаккхаш мукъабовлийта, аьнна.

Из дош профсоюзни конференце а даьккхар. Массавар раьза а волаш хIара пIаьраска дийнахьа кхалнах ши сахьат хьалха балхара чубаха йиш йолаш соцам бир.

Шу йисте доаллаш кхалнаьха Совето гучадаьккхар цу гIулакхах наха хетар а института цунах баьнна пайда а.

Вай мехка сага фактор лоархIаме хиларга хьежжа кхалсага кIирагIа мукъаденнача шин сахьато ноаношта таро еннай бераштa дукхагIа теркам тIабахийта, цунца дувзаденна да бераш дешарах дикагIа кхеташ хургхилар а. Цул совгIа, кхалнаьха физкультуре а спорте а дакъа лаца вIаштIехьдоал, из бахьан долаш унахцIено дикагIа хилар, больничнй листаш кIезигагIа я, цунца лакхбеннаб балхацара а цIагIа дезалцара а безам.

Производственни гIулакхашка диллача, укх тIехьарча хана производственни йоаца ха йоаелга дIадаьннад. Уж да алапи а доацаш цхьацццанахьа домоуправлене, поликлиника, школе берий собранешка, иштта кхычахьа а баха ха ехилга. Цу гIулакхашта тхона шерра никъ беннар хозрасчет я.

1988 шерара института хьокхамаш дукха а дикагIа хиннад 1987 шерарчарел. Цудухьа оаха лерхI тIехьа тIайоагIача хана кхалнаьха кIиран балха тIара мукъа ха 36 сахьатага кхаччалца йIаьхъе.

Ала деза, социальни хьакъехьа кхалнаьха Совето оттадеча гIулакхашта администраце, къаьстта директора нов. Хаджиева боккха теркам тIа а бохийташ дизза дакъа лоацилга.

Кхалнаьха Совето промышленни товараши кулинарни изделеши йохка выставкаш вIаштIехьйоах. Подшефни совхозера сомаши баьцадаараши эцара гIулакх чIоагIа дика вIаштIехьдаьна да институте. Балхара баьлча гаьна тикашка дIахьоха баха ца безаш, аргIана латта ца безаш ба цIен-ноаной.

ХIаьта «унахцIено» яха группа я болх беш. Цу чу йоагIаш тайп-тайпара секцеш я. Городе эггара дикагIа йола физкультурно - унахцIено тоаяра комплекс я шийн душевойш, сауна, бассейн а йолаш. Из комплекс тхоай низаца хьаяь а я.

1988 шера 1 сентябре «День знаний» яха ди дIахьош дакъа лоацаш хиннараш 1—10 классашка деша дагIа бераш дола ноаной бар. Цу дийнахьа цу ноашта бIарчча ди мукъаделар.

Кхалнаьха Совето бувзам лелабу берий бешамашца, школашца.

Боккхача безамца тIаэц коллективо бераш а цар ноаной а, городерча модельерашца цхьана институте чакхйоах кхалнаха тийгача хIамай выставкаш. Наьха таро хул ши-шийна хоза хетар эца.

Кхалнаха паччахьалкхено енна бокъо дика йовзийтара Совето вIашагIъелла юридически всеобуч я. Цига ю «поанали берали» яха занятеш.

Наьха унахцIено лораяра долча гIулакха хьайийлла здравпункт я. Цига Венгрера «Медикор» яхача фирмагара ийца оборудовани оттаяьй. Здравпункте болх беш ба лакха говзал йола лораш. (бIаргий лор, невропатолог, стоматолог, кардиолог, кхыбараш а). Иштта лаборатори а функциональни диагностика кабинет а я.

Совето тIехь - тIехьа дукхагIа йоакхо ю кхалнаьха хьал тоадара.

ТIехьа тIайоагIача хана лаьрхIа йоккхий планаш я тха. Республика керттера специалисташ юкъе а увзаш, педагогически всеобуч, цIагIарча боахама школа, дешархошта «йийллача наIарий ди» вIаштIехьдаккха лерхI оаха.

ХIанз 8 Март тIакхоачаш болх бе йолаеннай «Дочки-матери» яха клуб.

Медицински пункте гIолла дийнахьара стационар, кIаьдвелча салаIа цIа, бераштa ду медицински гIулакх вIаштIехьдаккха лерхI.

Да воацаш бераш кхоабача, дукха бераш долча ноаношта, хатар ийккхача наха ахча тела фонд вIаштIехьъяьккхай. Цу фонде 1500 сом ахча да.

Укхаза белгалдаккха доагIа кхалнаьха Совето де дезача гIулакхех лаьца хьехам луш, цо кхычунгара опыт хьаэца йиш йолаш городе цхьаккха а моттиг ца хилар. Цу гIулакха йоагIаш йолатерко яц района а города а халкъа депутатий Советаша.

Из иштта дале а, тха кхалнаьха Совет йолаш мел йолча таронех пайда эца гIерт, цхьадола беркате гIулакхаш карагIа а даьннад. ХIаьта а де дезаш дисар кIезига дац.

С. СОКОЛОВА,
ГрозНИИ кхалнаьха Совета председатель.

Из санна бараш дукхагIа кхувлба

ХIаьтта Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университет чакхъяьккха яьнна къона йоI Арчакова Асма Аслановна Грознерча № 2 йолча школе - интернате балха хьожайир 1982-ча шера.

«Интернатера бераш тайп-тайпарча моттигашкара, хьаяха ма дий, фу дергда-хьогI аз, царца юкъара мотт корабергбий-хьогI сона», яхаш уйлаш йора йоIо. Ма дарра дийцача, бIу къожабора.

Цхьабакъда, балха дIаяха дукха ха ялалехьа кхийтар из эзделца, дикача хIаман тIехьа бувцаш бола мотт массане а дика кхетабелга.

Бераштa езаелар къона хьехархо а цо хьехаш дола «исторе» предмет а.

Iалаьмате хоза кийчйир «исторе» кабинет, хIанз из интернате дикагIа лоархIаш я. Тоайир В. И. Ленина музей. Ше цунна кулгалдеш я Асма Аслановна. Цул совгIа, цо дешархойх кийчбу замагIдолча бераштa лекцеш ешаргйола лектораш.

«Са Даьхе — СССР» яха экскурси геттара езаелар бераштa. Царна дайзар вай мехка дуккхача мнIингий истори, таханара вахар.

Хьехархочун говзало эза ца Iеш, цун дега йIовхало а тIаувзар бераш. Цунна ди тIехьа дукхагIа довзаш, дайзар ше хьехача хIара бера вахар, цар оамалаш.

Балха новкъосташта а езаелар Iимерза, аьсала, эздий йоI. Цудухьа хIанз из коммунисташа шоай партийни организаце секретара заместителалла хержай.

— Интернате мел бола идеологически болх Асма Аслановнас дIахьу, — йоах школа - интерната завуча Багнева Кнарик Сергеевнас.

— Из болх-м цо вIалла секретара заместитель йоацача хана а бора. Из-м цхьаккха балхах къехкаш яц. Цунга ала а е деха а дезац цхьавола хьехархо, кхыметтел воспитатель балха ара ца воалаш висача, из ше цун метта болх бе Iа массаза а. Коммуниста масал даим шийгара гойташ хьайоагIа из сона яйзачахьа.

Из балхах лаьца да. Цул эздел а долаш адам сона бIаргадайнадац, — аьле IотIатох завуча.

КIоарга сакхетам, тIехдика знанеш йола из къона коммунист кхувш йоагIача тIехьенна дика кхетам луш, уж вахара нийсача новкъа боахаш я.

Тахан кхалнаьха деза цIей долча дийнахьа ала лов: «Асма санна бола мехкарий дукхагIа кхувлба вай!»

СУРТА ТIА: А. Арчакова шийн дешархоща.

Х. ГИРЕЕВА.
С. ХУГАЕВА сурт.

Наха тоам хургболаш

Вай Грозне бахача кхалнаха йовзаш я «Молодежные моды» яха № 14 йола барзкъаш тега ателье. Эггара дикагIчарех лоархIаш я из. Цо арахецача продукце дикалга хьежжа доккха сий ду заказчикаша ательерча коллектива. Шоашта тийгача хIаманна уж раьза ца хинна а леткъа а дагадагIац «Чечингшвейбыт» яхача объединене. Цхьабакъда, баркал-м дукхаза хезад ательерча мастерашта.

Шоайла новкъостал а деш, хьаьнала къахьегаш хьабоагIа тайп-тайпарча къамех бола болхлой. Царна юкъе гIалгIай, нохчий, эрсий, эрмалой ба. Коллективе лоархIа а лоархIаш, сий а деш дикагIа бола мастераш ба Р. Дарсигова, Л. Тимурзиева, Б. Яхьяева, Е. Гринг, З. Григорян, кхы дуккха бараш.

Ателье балха дикача белгалонех цаI я укхазара моделаш модайна тIехьаюсаш ца хилар.

Ателье дукхагIа бола заказчикаш кагирхой ба. Цудухьа каст-каста дешара заведенешка шоай моделий выставкаш увттаю модельераша.

Ательена кулгалдеш я Ковалева Татьяна Владимировна. Шоай балха толамех лаьца иштта дувц цо:

— 1988 шера оаха даьхача толамех «Чечингшвейбыт» объединене гIолла шоллагIа моттиг еннай тхона. План 110 процент кхоачашъе вIаштIехьдаьлар коллектива дIадахача шера. Цхьабакъда болхлоша дукхагIа теркам шоай продукце дикала тIабохийт. Цудухьа заказчикаш раьза хул оаха еш йолча кочамашта, пальтошта, костюмашта.

Говзал лакха йола закройщикаш а мастераш а тоъал ба ателье. Кагирхошта балха къайленаш йовзийташ дукха къахьег цар. № 26. йолча училищера дешархой практика а хул укхаза.

ХIанз цу ателье болх беш йолча Гамаева Роза Абуязидовнас «Чечингшвейбыт» яхача объединене болх бу 22 шу да. Царе тIеххьарча 12 шера закройщик я из.

— Ер шу дика дIадоладеннад тха, — йоах цо. — Балха юкъе хозрасчет йоалаярах болх бе безам болчунна дукха гIойленагIа да хIанз. Цхьабакъда, дикагIа йола материалаш тоъаш ца хилар Iаткъаш да тха балха. ДикагIа дола кIадаш тхога хилча, дукха дикагIа дергдар оаха наха гIулакхаш.

Гамаева Роза Абуязидовнас шийн говзал дIаIомаяь дукха болхлой ба ателье. 1984 шера укхаза балха этта А. Батукаевайна а хIанз дика шийн професси йовз, Ерригсоюзни заочни текстильнии яйгачен промышленноста институте деша ягIа из.

ХьатIакхаьчача бIаьсти тIабувха гIирс эшаш укх ателье вена саг дега тоам хинна дIагIоргва.

М. АЛАДИНОВ.

Наьна лерагIа

Сигалара седнъий дIадовнза йолча хана болабу «Гудермесский» совхоза шурий ферме дояркаша божа бетта. Шоаш дер даь боалаш латтар уж, со цига кхаьчача хана, Лоа мо кIай халаташ тIадувха доиркаш гаьнара лораштa тара хетар.

Сайна гаргагIа лаьттачарга малий шоах Балиева Марха, аьнна аз хаттар дича, дIараяр я, аьнна, цхьатарра жоп делар цар.

Доахан цIендеш йоаллар Марха. ХIаьта цо доал деш 28 етт ба. Соахка царех хIаранегара 2431 килограмм шура яьккхар цо, е планал 66 килограмм дукхагIа. Из лоадам болаш хьокхам бац, аьнна, хеталургдолаш да. Цхьабакъда, дIадахача шера хиннача балха хьалашца нийсдича, цунна карагIдаьннар боккха толам санна лархIа мегаргдолаш да. ХIана аьлча, доахан Iангара доахача юкъа рационагIа доагIачох 60—70 процент хулаш мара доакъар дацар. Из хьаьнде йиш йолаш а дацар. Соахка гуйре хьатIакхачалца болх ца беш лаьттар доакъара цех.

Мел хала хиларах моллагIча балха хьалашка шура яккхара планаш хадданза тIеххоачашъеш, йоккха опыт йолаш, Гудермесски городской Совета депутат, совхоза профкома член, хьехамча йоландаь (иштта хоам бир сога цунах цу боахама конторе), из хаяха саг я, аьнна хеташ вар са. ХIаьта сона бIаргаяйнар — къона кхалсаг. Iуйрийнарча февo, беча балхо цIеьяр цун басилгаш. Хьадер сиха, хьинаре дора.

Балха тIера а ца йоаккхаш къамаьл дир аз Мархийца. Юххьанца эхь хеташ, лоацца жоп телар цо са хаттараштa. ТIехьагIа паргIатагIа дийцар.

Чоалхане, хала хинна хургба-кх, аьнна хеташ вар со къахьегама никъ. Цхьабакъда, цо дийцачох дукхагIйолча хIанзарча къоначча доиркай болчох дукха къасташ бацар.

...Школе дешаш йолча хана, Казахстанера цIадаьхкача денз цу совхозе доиркалла болх баьча, хIанз пенсе йолча шийн нанна Хаптена новкъостал де ухар Марха. Шийга аьннар даь яьлча, Iо а хай зувра нанас болх миштa бу. Из цецйоаккхаш цхьа хIама дар. Етт шийгахьа хьахьежача, меттахьара хьайча, цунна эшар ховш хулар нана. Дешашца а доацаш цхьа кхыча тайпара цар шоайла къамаьл деш санна хеталора.

—Халахь, са йиIиг, Мотт ховш беце а хIара етт шийна дагар дар ала гIертилга. Хьо из кхетадеш еце, цо хьона дукха шура лургхиларах сатувса дезаш дац. Хьайга ла ца дувгIарах човхабеш хIама тохарах дувцилга а дац, кхыметтел тIачовха а йиш яц Iатта. Шоаш хьастар, дег тIара хилар деза доаханна. ТIаккха Iа яхар а дергда, алссама шура а тергья. Со сай доаханца нешашца санна барт болаш йолгагуш ма дий хьона. ХIара Iатта оамал Iомае сабар тоъаргдеце, царца со санна хила хьай вIаштIехьдаргдац, аьнна хете, доиркалла болх ма белахь. ХIана аьлча, хьай, доахан садаар мара кхы хIама хургдац хьа, аьлар цкъа сога нанас, цо дечунга хьежаш со ягIаш,— дувц хIанз Мархас.

Юххьанца доахана доакъар дуллаш, уж цIендеш мара новкъостал дайтацар цунга нанас. ТIехьагIа, доахан цунца дIаIемача, цхьадараш детта бокъо елар. «Звездочка» яха цхьа етт Iа мел хьастарах наьнага мара беттийташ бацар. Ше хьайоагIаш шекара бIалг е маькъа чIорг яхьар Мархас. ЦIенбеча хана цхьацца хабараш дувцар. ТIеххьара барт хилар цунца а. Цу гIулакхо геттара гIадйигар нана а. Кхетадир цунах дика доярка хургйолга. ЛаьрхIар, цо школа чакхйоаккхаше а шийн доахан цунна дIадала. Иштта из да а дир. Хьайбаех сагодде дезаргдоацилга ховш сатийнна пенсе а яхар.

Цу хана хиннача доаханах хIанз цхьа «Звездочка» мара бисабац Марха группе.

— Къалуш латт из. Цхьабакъда, цунца се мишта къастаргъя хац сона,—йоах цо. — Бакъда, цо даьча Iасилгах хьалхехебаь «Зоря», аьнна айса цIи тилла къона етт-м ба са, цун санна оамал йолаш. Хьажал дIа латт уж, юх-юхе.

Цо хьахьенхараш цIеча фух ши етт бар. Мархас яхачох дегIа теннагIа бар «Звездочка» яхар. Оаха дувцар кхетадеш санна тхона кIирбенна бIарахьежаш латтар шаккъе етт, шоашта хьалхашка дилла доакъар а диценна.

— Сона зе дергдац укхо. Сатийна шоай хIама яа, — йоах Мархас, уж хьесташ санна.

Цун сатийна оаз дIахезача, цо аьннар кхетадича санна, доакъар даа болабелар шаккъе етт.

— ЙоIо тIехьайитай хIанз нана, — йоах Мархас, ела а къежаш. — «Звездочкас» хIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 11—12 килограмм шура тел, хIаьта йоIо цаIах килограмм дукхагIа.

Вешта ферме гIолла дийнахьеи буси хIара кхоабача Iаттагара 6—7 килограмм шура йоаккх, е соахка укх хана хинначул 1,2 килограмм дукхагIа. ХIаьта доиркашта юкъе эггара лакхагIа хьокхам Мархий ба — хIара кхоабача Iаттагара 10 килограмм гаргга.

— Укх шера а цхьацца халонаш нийслуш яле а, хIанз хьадечох сакъердам хулаш къахьег оаха — доиркаша а скотникаша а, — йоах Мархас. — Перестройках тийша хиларо совбаькхаб наьха къахьегамцара безам, хIаьта къаьстта а соахка декабрь бетта оаха совхоза директоралла тхоашта дукхагIа вовзаш а везаш а вола саг харжаро.

Ше совхоза кулгалде оттаваьча шоллагIча дийнахьа Iуйрийна сецца ферме вера керда директор Ш. Чунчуров. ДIаяздир хьайбаш леладераша шийга мел дийцар, хьежар балха хьалашка. Из дIаваха шикхо сахьат далалехьа бытовой цIе уголок тоае, цига салоIача хана сага мел эшар вIаштIехьдаккхара нах баьхкар, рационагIа доагIар доаханна дIадала йиш хургйолаш доакъар хьатIадера. Хан-ханахьа аха яьлар ферме автолавка. Бакъда, из гIулакх чакхдаккхара, Горсовета депутат хилара тарра, доккха новкъостал дир Мархас а. Иштта хьадечох дог лазаш, наха гIо де массе хана кийча йолаш, из бахьан долаш ферма а совхоза а коллективо сий деш хьаьнала къахьегамхо я Марха. Цунца даьча къамаьлах боккха тоам хинна дIавахар со цу фермера.

Л. БАКАНАЕВ.

Дег тIара баркал

«Гикаловское» яхача производственни объединене керттерча боахама «Колосок» яхача берий беша хIара дийнахьа бIаргаго йиш я йоккхагIа йола медицински йиша Пайруз Ирисхановна. Берий дай-ноаной чIоагIа раьза ба цунна.

— Сабар долаш, эздeлца мара йистхилар доацаш саг я Пайруз. Дукха деза цунна бераш а шийн болх а, — йоах берий беша методиста Зинас. Шийн керттера декхар, берий унахцIено лораярах лерхI Абдулаевас. Иштта санитарно - гигиенически режим берий беша лораяра долча гIулакха боккха теркам тIабохийт цо.

Iуйрийна бераш хьачуэцача хана из хьож царга, цул совгIа, царна кийчбеча кхачанга а хьеж медицински йиша. Дийнахьа 4-зза дуъ бераша хIама. Шоашта тIадилла гIулакх бехктокхаме леладеш ба повараш А. Сапаева, З. Чажаева, С. Накаева.

Дукха гIулакхаш эш зIамигача бераштa, хIаьта берий беша Абдулаевай теркам тIалоаттабе безаш 300 бер да. Iуйрийна ворхI сахьат даьлча денз сайрийна 19 сахьат даллалца царца хул Пайруз.

Пайруз Ирисхановна къамах гIумке я, из яь а кхийна а моттиг Дагестан я. Хасав-Юртара медицински училище йистеяьккхачул тIехьагIа ялх шера Хасав-Юрта болх беш хиннай къона йоI. 1973 шера Нохч - ГIалгIайчене йоагIа из. Гикаловски участковни больнице балха а хиле, тIаккха йода из шийна эггара хьамсарагIа хетача балха. Ялх шу да из бераштa юкъе болх беш йола. Дакkха гIалат дац цох а цо дечa гIулакхах а.

Массанегара а дег тIара баркал да цунна!

С.-М. ЯСУЕВ.

Профсоюзаши перестройкеи

Ханаца гIа баха

Вайна ма харра, советски общества мел йолча сферашка кхоач перестройка. Эггара хьалха экономикага, политикага, хIара сага социальни, духовни сферашка кхоач из.

Цунах йола уйла ма ярра чакхйоалл КПСС XXVII съездо белгалдаьха къоаргга революционни хувцамаш дара эша кIийле кийчъяьча XIX Ерригсоюзни партийни конференце ерригача решенешка гIолла.

Къоаргга еча перестройкана юкъе дизза дакъа лоацаш я профсоюзаш. Цу процессе керттера карагIдоаларех цаI хинна дIаотта деза социальни дегIаухилга. ТIехьа тIайоагIача хана культура, быта, социальни хьакъехьа практически теркам тIа а бахийта, производства, предприяте, организаце кулгалхошта хьалхашка уж дешаш принципиально увттаде деза. Лоацца аьлча из да къахьегамхой йизза йоакхо е еза яхилга.

Из да наьха вахара материальни, бытовой хьал тоаде деза, культурни хьашташ кхоачашде деза яхилга.

Фу ду хIаьта цу хьакъехьа «Силуэт» яхача текстильно-галантерейни объединене профсоюзни организаце? ДIаяхача отчетно - хоржамий конференце кIезига критически замечанеш янзар тха профсоюзни организацена, цун балха тIара кхоачамбоацараш дийцар. Нийсса дийцараш белгалдаха а деза.

Болхлой - кхалнах леткъаш бар къахьегамеи бытеи хьалаш во да, салаIара гIулакх вIаштIехьдаьккхадац, яхаш. Нийса дар столове балхах дийцараш а — кхача дика а бац, ассортимент зIамига а я. Критика йора гIона болча боахама кулгалхошта а. Цига хьалкхеду хьалха хьадоала бьацадаараш. Бакъда уж кIезига кхоач керттерча предприяте, хIаьта филиалашка наггахьа мара кхачац.

КIезига дувцанзар бытовой помещенеш, раздевалкаш, иштта кхыяраш во хиларагIа профсоюзни организации администрации бехке еш.

Объединене профкомо ший цхьан заседане анализ йир профсоюзни организаце балха яьча ерригача критикана, профкома балхах лаьца цун членаша дийца кхоачамбоацараш дIадахара йола комплексни программа а оттайир. ХIаьта профкома хIара члена къаьстта дола декхар тIа а диллар, уж дIадахара бетта ха а йилла.

Иштта хаьдда дола декхар къаьсттача сага дIатIадиллараx дика беркат даьлар. Масала, лоацsmall хана керттерча предприяте транспортни цехе керда раздевалкеи хIама дуа помещении яьй. Урус-Мартане тIоараска - галантерейни участке хьал а яь, болх беш я 40 сага Iоха моттиг йола столови. Къахьегам лорабара кхерамзлен техника тоаяра кIезига хIама даьдац. Эггара хьалха оаха ладийгIар цу деша хьакъехьа объединене керттерча инженера А. Вацуевас дувцачунга, цул тIехьагIа де дезар белгалдаьккхар. Къахьегама хьал тоадара дукккхача швейнии трикотажнии цехашка кхы тIа а лампаш эхкай, кхераме хургдоацаш йовкъаш яхкай, кхыдараш даьд.

Профкома заседанешка цкъа дийгIа ца Iеш ладийгIар директора заместитела С. А. Амерхаджиева еча предприяти гурахьа — Iай беча балха кийчъярах йолча отчетага. Из дош тха коллективана къаьстта Iаткъаш да. ГIулакх миштад аьлча объединене керттера цхьа предприяти мара яц лаьрххIа оаха беча балха хьаяь помещени йолаш. Ерригa вож филиалаш (хIаьта уж ткъаьннел совгIа я — Урус-Мартане, Ачхой - Мартане, Экажкъонгий-Юрта, Петропаловске, Чаьчане, Шаьла...) цу гIулакха ца яь хиннача, тIехьагIа дIатаръяьча помещенешка я. Кхетаде доагIаш а ма дий ремонт а массанахьа дина яь хург ца хилар. ТIаккха цу тIа гIолла итташ бола нах цамогаш хул, из материальнии моральнии зе а да. Иштта дале а профсоюзни организацена цхьайола порядок оттае мегар цига. Профкома хьалхашка отчет йир гIо дара боахама начальника А. А. Индербиева. Цо дийцар коллективо бьацадаараш хьалкхедеш хьахинначохи уж болхлошка дохкарахи. Профкомо чIоагIа тIахьожам оттабир гIона боахама балха. ХIанз тха болхлошка кхоач хьалха хьайоала нарсаши помидораши, заказагIа нутри дулх эца йиш а я.

Цу тайпара, цхьадола хIамаш карагIдаьннад. Бакъда де лерхIаш белгалдаьккхар деррига а кхоачашдулац профкомага. Масала, столовешта меню я аьнна массехказза дийхар оаха столовейи ресторанийи трестага. Цох хьахинна хIама дац. ХIанзалца тоаяь яьннаяц керттерча предприятера вентиляци, оттаьяц калорифераш. Урус-Мартанерча швейни фабрике здравпункт йилла лаьрхIадар оаха. Из де йиш йоацаш дисад тхо, хIана аьлча цу гIулакха эша нах тоъац.

ШоллагIа шу да тха предприяте хозрасчетагIа йолаш болх бу. ХIаьта из да хьалхара дош къахьегама коллектива совето оалаш хилар. Тха профсоюзни организаце дизза дакъа лоац цун балха юкъе. Из хоржача хана оаха эггара хьалха комисси вIашагIтехар администрацена «ма беззара» бола нах цунна юкъе хургбоацаш. Цул совгIа цу совета юкъебахаб профкома членаш бола Н. Ахмадова, Л. Правилина, Н. Горошенко, кхыбараш.

Совета заседане дувца увттаду объединене а цун филиалий а дешаш. Цига къестаду финансови, материальни поощрене, производственни программа кхоачашъяра, къахьегамеи производственнии дисциплина телхаераш балхара дIабахара дола дешаш.

Сона хетачогIа къахьегама коллектива совета керттерчарех цхьа декхар да предприяте боарамашка тIайийца решенеш демократе кIийлен тIа шерра дIайовзийтар. Иштта декхар кхоачашду совето «цу тIехь дакъа лоац профкомо а».

Н. ГОРОЩЕНКО,
«Силуэт» яхача текстильно - галантерейни объединене профкома председатель.

Грозненски района «Майская» яхача коа тIара оалхазараш леладеча фабрике дика бовзаш нах ба птичницаш Ривитий Нина Дмитриевнаи Булатова Лейлаи. Нина Дмитриевнас доал деш я 13,5 эзар котамаш.

СУРТА ТIА: Н. Ривитийи (аьрдехьаръяр) Л. Булатоваи керда фуаш дIанийсдеш боахк.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Шу дика дIадоладаьд

Укх денощка Грозненский района «Молочный № 1» яхача совхозе хилар со. Низткъа мара бIарг хьа ца локхалуш шийла мух хьекхар. Рейсови автобуса тIара Iоваьлча, цхьа-ши километр урагIа никъ бе безаш хул хьайбай комплекс йолча кхачара. Цига заведующи ва къона специалист Албаков Iийса.

Цхьайтта сахьат даьннадар комплексе со кхаьчача хана, бакъда, гуш саг вац. Дале а со шелвенна, кIеззиг-дукха вIоахле аьнна, цIе уголок йолча чувахача, йоккхача самовара гонахьа а хайша чай молаш, безаме салоIаш бар цигара дояркаш, скотникаш. Царца вар заведующи а. ХIаьта, тIехьагIа цхьаццашиъша дувцаш тхо дагIаш Албаковга ер тайпа хаттар дир аз:

— Iийса. Ховш да, хьайбаш леладерашта эггара халагIа ха ер йолга. Укх хана, доакъар а дукха хIама ца эшшаш кхоачалу, цунца шура а лаьгIлу. ТIаккха, хIанз мишта латт шун доакъара хьал?

— Соахка, укх хана, рационах доаггIача тайпара доакъар ца таарах,хьалхарча квартала планаш кхоачаш ца еш дисар тхо, — йоах Албакова, — бакъда, укх шера дукккха дикагIа да тха хьалаш. ХIанз хьайбашта оаха рационо дIадеххача тайпара дIалу тайп-тайпара доакъараш.

Ала деза соахка хьалаш иштта во хиннадале а шурех йола план цар тIеххкхоачашъяьлга. План 2300 килограмм йолаш, хIара Iаттагара 2320 килограмм шура яьккхай укхаза. Цхьаццаболча дояркаша-м, йоагIачул дукккха дукхагIа а дIаеннай паччахьалкхенна из продукци. Масала, Закиева Зинас, Магомадова Зулпаси Барышева Айзаси юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара яьккха шура кхо эзар килограммага кхоачаш я.

Укх шера хIара Iаттагара соахкарчул тоъал дукхагIа йоаккх укхаза шура. Иштта, толаме къахьега новкъостал даь гIулакхаш дукха да. Цкъа-дале, рационо дIадеххача тайпара доакъар хьайбашта дIаделар. ШозлагI-дале, зооветеринарни Iунал доаггIача тайпара дар. Иштта, ховш да хьайбай боахаме эггара лоархIамегIа племенной болх болга а. Из болх дика вIаштIехьбоаккх ший балхах дика кхеташ йолча техника-осеменаторо Лимар Полина Петровнас. Наггахьа мара нийслац цунна етт остбоалаш. Из бахьан долаш лекъа доахан а хилац. Соахка хIара 100 Iатта тIехьара 93 Iасилг хьакъоастадир комплексе, план 86 йолаш.

— Халонех кхераш саг вац укхаза, — йоах комплекса заведующе. — Мел доккха из хиларах, моллагIа дукъ дIатIаэца кийча ва тха хIара болхло. Иштта уж къахьегаш бецаре уж лакха хьокхамаш хургдацар тха. Царех дикагIчарех цIераш яха ловсона. Уж ба лакхе вай бийца дояркаш Лимар Полина Петровна, скотникаш Ж. Бурашев, И. Локатош, К. Барчиков, иштта слесарь М. Демельханов а.

ХIаьта цу ферма хьайбаш леладерий социальни а бытовой а хьалаш кхоачащдара укхазара дар санна цIа совхозе цхьаннахьа дац. Керда газеташ, журналаш деша, радиога ладувгIа, телевизорга хьажа йиш я наьха салоIача миноташка. Лоацца аьлча, къахьегамхой сапаргIатдаккхара терко ю боахама кулгалхоша.

М. ЧАХКИЕВ.

Кепайоазон обзор

ЛОАРХIАМЕ ТЕМА

Соахка 26 декабре «Правда» тIа араяьннача «Халкъа боккъонца долча хьашташта гIулакх де» яхача статья тIа белгалдоаккхар: «Тахан керттера декхар — къамаш а къамашта юкъера гIулакхаш а дегIакхувлара, патриотически а интернациональни а кхетам балара проблемай чIоагIагIа йоакхо яр... Дувцар да парте идеологически балха из лоархIаме лостам дикала кердача лагIа тIа баккхарах...»

Гуш ма хиллара, хIанзарча хьалашка парте къаьстта теркам тIабохийт патриотически а интернациональни а кхетам балара дешашта. Долче, уж даим кепайоазон балха юкъмоттиге латта деза. Хьожаргда вай цу бехктокхамеча декхарах «Къахьегама байракх» яхача сунженски районни газета коллектив мишта лоархIаю.

Къамаьл дIадолалуш шеbелгалдаккха деза, уж дешаш теркал ца деш редакце ца дутилга. Масала, хIара бетта газето арайоах «Факел» яха тема - патриотически кхетам балара хетаяь оагIув. Тайп-тайпара материалаш хул цу тIа: фашистски Германеца лоаттабаьча Сийлахь - боккхача Даймехка тIема ветеранех, цига шоай вахар дIаденнарех, тахан эскаре гIулакх деш болча кагийча нахах, бIухоех - интернационалистех. Цу оагIон тIа араювла дукха материалаш кагирхошта патриотически кхетам балара. Даьхе дукха езаш уж хьалкхебара гIо дергдолаш я.

Халахете а, нийслу сихбенна язьяьраш, царех цхьаяраш сов йаьхъяь, литературни говзалга диллача лерттIа кийчъянза я. Газето йоагIача бесса йоакхо йиц школай, ПТУ дешархошта, техникума студенташта патриотически кхетам балара. Цу темах дувца дукхагIйола материалаш информационни лостам болаш я, геттара кIезига я критически яраш, из лоархIаме болх беча нийслу кхоачамбоацараш хьагучадоахараш.

Цхьабараш шекбувл: тахан эшаш дий-хьогI къаман курал а патриотизм а, социалистически интернационализмаца тарлуш дий-хьогI из, яхаш? Хетаргахьа, нийса кхетаеш йола къаман курал а патриотически уйлаш а тахан эшаш я вай общество эргаяккхара, интернациональни сакхетам кIоаргбара а чIоагIбара а.

Советски наьха интернационализм, хало тIакхаьчарашта оарцагIбала, новкъостал де уж кийча хилар цIаьхказа а хьахьекхар Армене мохк агаро. Соахка 13 декабре «Къахьегама байракхо» материалий йоккха подборка лу «Армене бала — массане юкъара бала» яха дешаш керте а яздь. Газето хоам бу, Сунженски района предприятеша, организацеша, бахача наха доккха хатар хинначарна гIо дара 140 эзар сом гаргга дIадахьийта хиларах. Масала, Нестеровская яхача станицерча наха ши эзар сом гулдир, Карабулак яхача поселкерча промышленни предприятей, организацей, учреждений, Кирова цIерагIча колхоза коллективаша Арменена новкъостал дара фонде дIаделар вурийтта эзар сом, хIаьта Орджоникидзе цIерагIча колхоза къахьегамхоша 1500 сом, Галашка бахача наха гулдир ши эзар сом. Газето цIераш йоах тIадувхаду дIайха барзкъаш, метта поартал, кхачан продукташ, ахча гулдаьча районе бахача дукккхача наьха.

Интернациональни кхетам баларах язъяьча материалашта юкъе дувцар корта болаш, наьха теркам тIаозаргболаш а уж тешабеш а хиларца белгалйоал, масала, Сагитова язъяь «Безаме вIашагIкхетараш, дог-цIена гIулакхаш» яха корреспонденци. Цу тIа дувц Серноводски ПТУ дешархошта интернациональни кхетам балара дечох. Укхаза дешащ ба вай республика ерригача районий а Дагестански АССР Хасавюртовски района а викалаш. Тайп-тайпарча къамех ба царна хьеха преподавателаш, мастераш.

Газето язду: «Училища парторганизаце секретара Ш. Саралиева яхачох, укхаза керттера лоархI дешархой барт чIоагIбар, «доттагIал», «вошал», «цхьоагIо» яхача дешай маIанах уж дIакхетабар, цар дегашка интернационалистически уйла хьахилийтар».

Гуш ма хиллара, керттера декхар нийса белгалдаьд цига. ТIаккха фу ду из кхоачашдара? ХIара дешархочунца къаьст-къаьстта къамаьлаш ду боккхагIчар цар интернациональни культура миштай хьожаш, цунга хьежжа общежитешка а классашка а дIатарбу уж, бе-беча къамех бараш цхьана хиларга бIарг а лохкаш. Кагирхошта интернациональни кхетам балара доккха новкъостал ду КИД-аша, ветеранашца, производстве хьалхалаттарашца, кхыча училищешкарча нийсархошца чакхдоахача вIашагIкхетараша, дукккхача кхыдолча гIулакхаша.

Интернациональни кхетам баларах йола материалаш каст-каста нийслой а, бакъда, «Къахьегама байракх» яхача газета тIа араювла цу темах йола дукхха материалаш цхьаккха рубрика йоацаш хул.

1944 шера цхьаккха бахьан а доацаш мехкагIа баьхача нохчаштеи гIалгIаштеи тIаэттача Iазапах кIезига яздаьдац газето. ХIаьта из нийса а да, хIана аьлча историе хила йиш яц дувца йиш йоаца, къайлакхухьа хIамаш. Цу материалий хьакъехьа редакце дахкийтача письмой обзор еш (1988 шера 1 декабрера «Къахьегама байракх») доккха гIалат далийтар редакце. Малаш ба ца ховча наха яздаьр газета тIа хьатIадаккхарах кIезига зединзар Сунженски района бахача наха юкъера вошал чIоагIдара. Цу нийса доацача хIаманна боаггIаш бола а партийни IаьдалагIа принципиальни а мах бир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюрос. Цу гIулакхо цIаьхка хьахьокх: кепайоазув ира герз долга, журналисташа шоаш яздеча хIара деша уйла е езилга. Цар яздер хила деза нах кхотабеш, царна юкъера доттагIал, интернационалистически уйлаш чIоагIъеш.

Газето далийтача гIалатах хьоахадаь долаш, кхы массехк критически замечани е ловра сона интернациональни кхетам балара тема редакце лелаяра хьакъехьа. Духхьал дIаала деза: хьадда цхьа лостам болаш лелаяц цо из, бутт а кхы дукхагIа а ха йоал газета оагIонаш тIа из тема вIалла йоацаш е информационни заметкаш мара йоацаш. Цхьайола материалаш хул массанена довзаш дараш юкхахьалхадоахаш, цар тIа хилац района вахарера хьайица масалаш, ледара кийчйий хул уж. Масала, хьэзцаргья вай «Интернационализма логикагIа» яха йоккха статья. Цох ахапел совгIа яр чакхъяллалца, район хац сона, кхыметтел Нохч-ГIалгIай республика а хьоахаеш яц. Дукха хIамаш дувц статья тIа: 1812 шера хиннача Даймехка тIем тIа турпалал гойтача инаралах Чеченский Александрах, 1985 шера Англе арадаьннача «Этнос» яхача журнало гIорваьннача халхархочох М. Эсамбаевх яздаьр. Цхьабакъда, Сунженски районера цхьаь цаI масал дац, дош аьнна а хьоахадац цигарча къахьегамхошта, кагирхошта интернациональни кхетам балара дечох а ца деш дутачох а.

Цхьаькха цхьа хIама а да белгалдаккха дезаш. Газето геттара кIезига язду тайп-тайпарча къамех болча дезалех, наха интернациональни а патриотически а кхетам балара юртарча интеллигенце дечох. Редакце коллективо, тхона хетачох, дукхагIа теркам тIаахийта беза наьха культура лакхъяра, хIана аьлча цунга хьежжа мара хургбац бе-беча къамех болча наха шоайла леладеча гIулакхий культура боарам. ХIаьта цох тийша дукха да интернациональни кхетам балар тоадара даькъе. Халахете а, цу темах язъяьча цхьайолча материалий автораша кхоачам бу фунаьхк даьча коллективе къахьегаш иззал долча къамех нах ба аларах. Цар IаьдалагIа тIаккха цох интернациональни коллектив лархIа йоагIа.

Массехк шу хьалха санна, цу тайпарча «фактех» кхоачамбаь Iе йиш яц вай тахан. Керттердар да царна юкъера эздий гIулакхаш, эхь-эздел, цхьанне шоллагIвар лаьрхIар, эшачоа гIо де кийча хилар, цаI шоллагIчо хьаллацар, дукха кхыдола хIамаш хаьддача масалашца хьахьокхар. ТIагIоллара хабараш а ца дувцаш, нийса доацар къайлакхахьа а ца гIерташ, цIераш яха еза, наха юкъе цIур бехкарий, вай вошалах сабаккха гIертарий, тайп-тайпара йоахараш арадоахарий.

Вахача - лелача дуккха моттигаш нийслу цхьадолча хIамаех гIалгIай е нохчий меттала дийцача пайда дукхагIа хьабала тарлуш. Долче, цу тайпара материалаш наьна меттала араяхара «Къахьегама байракх» яхача газета редакце уйла йича бакъахьа дар.

Баьб алийтар духьа а ца беш, патриотическии интернациональнии кхетам балара болх овлангара денз тоабанза баргбоаца ха хьатIаэттай. Вайх хIаравар хила веза Даьхенцара безам боккха болаш, цунна долча гIулакха фунагIа де кийча волаш, цIагIа-ара, балха волча нахаца тарвала ховш, цIена уйла йолаш, эшачоа гIо де кийча волаш, наха юкъера вошалдоттагIал чIоагIдара а лорадара а тIаккхувш. ХIаьта журналистий декхар да цу дерригнех наьха дог тохадолийташ, яздар, дика мел дар хьаллацар, дIадоаржадар, вай заманца тарлуш доацачунна духьала бовлар.

М. ХАМХОЕВ.

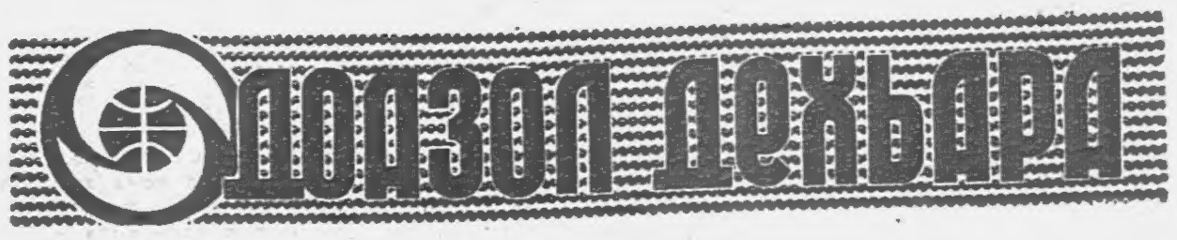

БУДАПЕШТ. Нах безаш а къахетаме а хиларах тарра, профессегIа педагог йолча Мария Францнас ший балха моттиг хержар къорен во хIама хозаши долча бераштa лаьрхIача школе. Из я республике йолча цу тайпарча медицински 7 учрежденех цаI. Цу столични школе дешаргда чIоагIа во хIама хозаш долча бераша. Укхаза уж Iомабу къамаьл де групповойи индивидуальнии методех дешара процессана яздара хьаракаш юкъе ца хьош.

СУРТА ТIА: урока тIа...

МТИ—ТАСС сурт.

Китайски Халкъа Республика: цифраши факташи

ТIеххьарча шерашка дикка чIоагIъеннай КНР а СССР а доазон йистошкарча районашка бахача наха юкъера контакташ.

ХIара денна Советски Союзера лаьрххIа пассажирски поезд йода Суйфэньхэ яхача китайски городе. 1988 шера эзар совгIа советски гражданаш хиннаб цига: туристаш, спортсменаш, творчески интеллигенце викалаш. СССР-ера дIауха дукхагIбараш — торгови а технико-экономически а организацей викалаш ба, цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьа китайцашца переговораш е ух уж.

Китайско - советски доазон кхыча участке Хэйхэи Благовещенски яхача городашта юкъе барт баьб цхьан дийнахьара туристически поездкаш дIа-юха ергIолаш. ХIанзалца хьа городе Хэйхэ массехк бIаь советски саг ваха хиннав.

Суйфэньхэи Хэйхэи хинна ца Iеш советски гражданашта хьайийллай иштта доазон йистера цхьайола Китая городаши уездни центраши а.

СССР-царча доазон йистерча Хэйлунцзян яхача китайски провинце баха нах хIанз чIоагIа безам болаш ба эрсий мотт Iомабе. Из Iомабеш да бераш, тикай, гостиницай, туристски а торгови а организацей болхлой. Юххьанцарча а юкъерча а школай дешара программашта укхаза юкъебихьа ба эрсий мотт, английски мотт. хIаьта дукхагIболча дешархоша дукхагIа эрсий мотт Iомабу. Хэйхэ яхача городерча юкъерча школа цхьан дешархочо белгалдаьккхад «хIанз советски телевидене программага хьажа йиш йолаш да тхо, хIаьта цо новкъостал дергда тхона мотт Iомабе», аьнна.

Городе Суйфэньхэ болх беш я кхелетараштa кхаь шера дешара йола эрсий мотт хьеха сайрийнара школа. Провинце цхьайолча вузашка хьайийллай эрсий метта курсаш. Эрсий мотт хьеха специалисташ эшаш болга теркал а даь решени тIайийцай Хэйлунцзянски университета филиал укх шера Суйфэньхэ хьаелла, аьнна.

Соахка май бетта денз октябре кхаччалца Хэйлунцзян яхача китайски провинцера 60 ахархо-баьцадаараш леладер болх беш хиннав СССР-е, доазон йистерча районерча цхьан совхозо хьийха вайцига вена. «Цига Iалама хьалаш тханцигара дараш санна да, — дувц царех цхьанне Ли Шучэна, — бакъда, цига болх бе нах тоъац. Ялх бетта оаха чуйицар 940 тонн совгIа баьцадараши соми. Уж продукташ моттиге ехка ца Iеш Хабаровскеи Владивостокеи дIа а кхихьар оаха.

Укх шера, — аьлар Ли Шучэна, — тхога юха а кхайкад цхьадола советски боахамаш, баьцадаараш кхеде контракташ оттае тхо дIахьехаш».

«Хуалэнь» яхача Шанхайски универмагои Кирова цIерагIча Ленинградски универмагои дIа-юха товараш лоаттадергдолаш вIаши барт баьб. Из эггара хьалхара сделка я Шанхаерча универсальни тикас доазол арахьарча партнераца яь. Баьча бартагIа Шанхае дIаухийтаргья алюминехи пластмассахи яь изделеш, пианино, холодильникаш, и. кх. дI., Ленинграде — барзкъаш, кога гIирс, косметика, кхыдола товараш.

(Синьхуа — АПН).

АНГЛИ. 14 эзар совгIа дикагIча фух дола жIалеша дакъа лаьцар дукха ха йоацаш Лондонски жIалеш леладерий клубе хиннача хьажарконкурсе. Цу хьажаре хиннача дикача фух долча жIалешта юкъера цаI хьакъоастаде хала дар, дале а, жюри членаша цхьатарра хьалхара моттиг дIаяла лаьрхIар Кэсси цIи йолча 5 шу даьннача коллена.

СУРТА ТIА: Кэсси ший хозяйкаца сийлен трофей хьокхаш я.

Рейтер—ТАСС телесурт.

Метрога сатувсаш ба анкарцаш

Наггахьча сага хац дунен тIа эггара лоацагIа йола метро Стамбулера яр йолга. Цун дIоахал деррига а 200 метр гаргга мара дац.

Бакъдар аьлча, цу тIа гIолла лелача вагонаша кхоачашбер фуникулера болх ба — пассажираш лоам тIа хьал тIеи тIера Iокlали боахцо. Амма лини лаьттан кIалхарча тоннела чу гIолла йилла я, цудухьа цунах цIи тиллай метро, аьнна.

ХIаьта а, гаьна дац Турцега цхьаькха метрополитен кхоачаргйола ди. Из хьае йолаеш латт Республика столице. Муниципальни Iаьдалашта хетачох, метрополитено Iаткъоастаергья Анкарана Iаткъаш йола дукхха проблемаш — цу сихха дегIайоагIаш йолча 3 миллион саг вахача города проблемаш.

Анатолийски гувнаш гонахьа а долаш йола хIанзара Анкара таханарча городе дог хьесташ а гIайгIа яйташ а мел дола дерригаш а хIана дац аьнна дола хIамаш чулаьца я. Из чIоагIа паргIатача моттиге чукхийттача улл. Цхьабакъда, духхьал цига хьаIов ерригa хьаж. Цунах городе баха нах кIалхара баха гIерташ Iаьдал цIенхаштта догдоахаш да лаьттан кIалхарча наькъага. Царна хет городе дукха хьаIайнача автомобилех из дикка мукъаяккха вIаштIехьдаргда, аьнна, хIаьта цунца цхьана гонахьара среда толхаеш йола цар аракхувса газаш а дIаяргья, аьнна.

Метрои «сигала беса доагори» — соахка октябре СССР-ера укхаза хьаьхаьча Iалама газ — уж ши хIама анкарцаша лерхI гонахьара среда бIехъярца дувзаденна деррига во мелдар дIадоаккхаргдола хIамаш санна.

Цул совгIа, лаьттан кIал гIолла санна лакхача эстакадашка гIолла а бодаш хургболча метро трассо гIо де тарлу улицашкара «пробкаш» дIаяха, пассажираш сихагIа дIа-юха кхувла. Цо, масала, вIашагIхоттаргья центр Батыкентаца — цхьан хана 250 эзар саг вахаш хургйолча столицен малхбузенгахьарча цхьан йоккхача микрорайонаца.

Метрога анкарций дукха хIама дIагIоргда, из хьалъеча туркий ярашца цхьана дакъа лоацаш хургья канадски фирмаш а. 2 миллион долларга гIорттaш ахча дIадаха тарлу цунга. Цхьабакъда, хIаьта а Анкарен кхоане метро йоацаш хила йиш йолаш яц.

Юххьанца анкарски метро 54 километр йIаьха линеш йолаш хургья юкъера лаьрхIача цига лелача поездий скорость сахьата 80 километр йолаш, хIаьта из хьалъяь яккха лерхI 2015 шу хьатIакхоаччаш.

Догдоах метрос городе бахача наьха вахар аттача даьккха ца Iеш, туристаш дукхагIа тIаозаш а хозагIа а Анкара хилара.

А. ЕРОВЧЕНКОВ.
(ТАСС).